

tagne bort fra Fæstevæsenet, er et slet og for-
 kvallet Brugsforhold, er en Brugsmaade, som
 staaer under de andre Brugsmaader, der kan
 være Tale om, seer jeg ikke Andet end, at
 der er saameget oeconomic Tab derved, at For-
 holdet er saa slet, at der gaar saa Meget tilspilde,
 at det ingen Umulighed bliver, at man kan
 faae en Løsning, som i Virkeligheden kunde
 være til begge Parter's Fordeel. Jeg skal
 ganske sikkert ikke vende tilbage til, hvad der
 saa tidt har været forhandlet i denne Sag.
 Jeg for mit Bedkommende har aldrig kunnet
 forstaae, hvorledes man kunde tale om Bonde-
 standens Ret; saavist som jeg i det Hele
 taget ikke kjender nogen sævskilt Stand i Lan-
 det, kjender jeg heller ikke nogen Bondestand
 eller Noget, der skulde være forbeholdt Bonde-
 standen. De Rettigheder, der fra den Side
 skulde være at tage Hensyn til, ere ganske
 vist ikke Standens, men de enkelte Familiers,
 der paa Basis af Lovgivningen have en fac-
 tisk Fordeel, en Fordeel, der ikke er af ringe
 Værdi. Jeg vilde aldrig kunne gaae ind paa
 en Opfattelse, der ikke anerkjendte dette fac-
 tiske Forhold, der vilde give Godseierne den
 Meerværdi, der vilde komme frem ved Fri-
 heden, til Skade for denne store Klasse af
 Borgere. Men medens jeg ikke kan gaae ind
 paa noget Saadant, kan jeg dog ikke Andet
 end see Muligheden af, at man kunde komme
 til en Ordning, der paa engang giver Gods-
 eierne fuld Erstating for deres virkelige
 Eiendom, og paa den anden Side ikke bliver
 til Tab for disse bestemte Familier, der sidde
 paa Gaarden og have Fordelen deraf. —
 Jeg skal uden at gaae tilbage til de ældre
 Forhandlinger om denne Sag, kun til det
 ærede Medlem for Sorø (Alberti) bemærke,
 at det vistnok var en Feiltagelse, som han vil
 anerkjende, saasnart han huffer tilbage, naar
 han paastod, at det var den Regjering, der
 forlød Koret i 1863, som ikke vilde fremme
 Fæstesagen, naar han siger, at derimod Gods-
 eierne og Bønderne dengang vare enige. Det
 er ikke rigtigt, Godseierne og Bønderne vare
 dengang ikke enige. Der var en enkelt Gods-
 eier, som en Tid sad i denne Sal, og maa-
 skee enkelte Godseiere i Landssthinget, der vare
 enige med Bondestanden, men Godseierne som

Stand vare ikke enige. — Læger jeg ikke
 meget feil, var det netop en Udtalelse, der
 kom fra Godseierne som Stand og blev
 overbragt Hans Majestæt Kong Frederik VII.,
 som bevirkede, at Regjeringen ikke kunde gjen-
 nemføre denne Sag. Der forelaa altsaa ikke
 nogen Overenskomst mellem begge Parterne,
 Godseierne og Bønderne, som en vrangvillig
 Regjering, Gud maa vide af hvilken Grund,
 skulde have modsat sig, men det var netop
 Sagen, at begge Parter ikke vare enige, at
 Godseierne ikke vilde gaae ind paa en Over-
 eenskomst. Jeg skal iøvrigt ikke vende
 tilbage til disse Forholds ældre Historie, da
 dette vil føre for langt. Jeg skal heller
 ikke indlade mig paa nærmere at antyde
 den Maade, hvorpaa jeg ganske vist troer,
 at man kunde komme praktisk frem her. Jeg
 skal saameget mindre gjøre dette, som jeg,
 hvormeget jeg end forresten kunde sætte Pris
 paa at faae noget i og for sig Sandt og
 Rigtigt frem for Sagens egen Skyld, vel veed,
 at det ikke er tilstrækkeligt, at Noget i og for
 sig er sandt og rigtigt, men at der hører
 Mere til for at faae dette gennemført, at
 her maa tages Hensyn til de Anskuelser, der
 ere paa begge Sider, om end disse Anskuelser
 paa et eller andet Punkt ikke skulde være rig-
 tige, tages Hensyn til dem alene for at faae
 Sagen frem, fordi det er stærke og mægtige
 Interesser, der paa begge Sider gjøre sig
 gjældende, og at det ogsaa tidt vilde være
 uforsvarligt at føre en god og rigtig Sag
 igjennem paa Grund af den forskjellige Retts-
 opfattelse, der findes hos en stor Deel af
 Folket. Jeg skal foreløbigt ikke indlade mig
 paa nærmere at antyde den Vej, man her
 kunde gaae; Forslag i saa Henseende kunne
 tilstrækkeligt blive behandlete i Udvalget, som
 jo utvivlsomt noigtigt vil undersøge denne
 Sag. Men jeg forudsætter ganske vist, at
 skal der komme noget Godt ud deraf, maa
 man gaae en anden Vej, end det ærede Med-
 lem for Narhims Amts 1ste Valgkreds har
 villet gaae, saa maa man ogsaa tage Hensyn
 til den anden Part i Sagen. Jeg vil i alt
 Fald foreløbigt ikke opgive Haabet om, at det
 skal være muligt her at tilvejebringe de For-
 slag, som begge Parter ville kunne gaae ind